

Rapportage

pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o.

Inleiding

Wonen Plus Welzijn heeft in samenwerking met de LSBO-Hollands Kroon en met medewerking van de gemeente Hollands Kroon en Inluzio een pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 in de regio Anna Paulowna uitgezet in de periode mei t/m december 2017. In deze pilot werden alle 75-jarigen en ouder benaderd om deel te nemen aan een seniorenonderzoek in de vorm van een enquête.

Voor de organisaties Wonen Plus Welzijn en de LSBO-HK is het een bijzonder waardevol project, omdat de aangesloten vrijwilligers al regelmatig bij de ouderen achter de voordeur komen. Zo kan informatie verzameld worden over het algemene welbevinden van ouderen in de gemeente Hollands Kroon en kunnen activiteiten hierop afgestemd worden. Uiteraard zijn deze resultaten ook waardevol voor de gemeente, Inluzio en alle andere partijen die te maken hebben met deze ouderen.

De pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o. is eind 2017 afgerond en deze rapportage geeft de bevindingen weer.

Aanleiding

Wonen Plus Welzijn en LSBO-HK zien dat veel ouderen tussen wal en schip vallen door alle veranderingen in zorg en welzijn land. Bovendien is Hollands Kroon een uitgestrekte gemeenten met vele kleine kernen, waardoor niet alle voorzieningen eenvoudig bereikbaar zijn. Wij wilden graag in beeld krijgen in hoeverre senioren zelfredzaam zijn of hulp nodig hebben om hieruit interventie uit te kunnen zetten. In Hollands Kroon bieden deskundige vrijwilligers als de Vrijwillig Onafhankelijk Adviseurs (VOA's) en de informatief huisbezoekers hulp op het gebied van informatie en advies via de organisatie Wonen Plus Welzijn. De informatief huisbezoekers zetten al jaren een gestructureerd aanbod van huisbezoek uit bij deze leeftijdsgroep. We willen graag deze dienstverlening intensiveren en tot een hoger plan brengen. Vandaar deze pilot genaamd Preventief seniorenonderzoek 2.0.

Deze pilot borduurt voort op wat er in de voorbereidingsgroep "Nieuw concept ouderenzorg in de Kop van Noord-Holland" vanuit de RSA (Regionaal Sociale Agenda) is besproken. Vanaf november 2013 is er met een selecte groep uitvoerende partijen (1) toegewerkt naar de implementatie van een pilot, waarin een vraaggericht en samenhangend zorgconcept voor kwetsbare ouderen in de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen zou worden toegepast en geïntroduceerd.

Doelstelling

De doelstelling van het Preventief seniorenonderzoek 2.0 is tweeledig. Ten eerste worden ouderen vanaf 75 en ouder jaarlijks gevolgd. Aan de andere kant kan er gericht informatie worden verstrekt over o.a. voorzieningen, diensten, activiteiten en regelingen. En er kan ook informatie en advies en hulp worden geboden bij diverse problemen. Zo kunnen knelpunten tijdig worden gesignaleerd, aan de orde worden gesteld en actie op ondernomen.

1) De Wering, Wonen Plus Welzijn, Vrijwaard, Woonzorggroep Samen, Omring, RSBO-KvNH, ZONH (tevens vertegenwoordiger van Huisartsenvereniging HKN), Geriant, Mantelzorgcentrum, VGZ en de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen.

Rapportage

pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o.

Werkwijze

De ouderen van 75 tot 85 jaar zien we als de meest actieve groep en wij hebben hen aangeschreven met het verzoek om via de website van Wonen Plus Welzijn het preventief seniorenonderzoek 2.0 in te vullen. In de brief stond vermeld, dat indien zij via internet het seniorenonderzoek niet konden of wilden invullen, zij een beroep konden doen op de hulp van een VOA. (zie bijlage)

De groep van 85 jaar en ouder hebben we een uitnodiging gestuurd met het aanbod van een huisbezoek. Degenen die geen prijs stellen op een huisbezoek kunnen eveneens via de website de vragen invullen. (zie bijlage)

We bereiken door deze opzet een zeer grote groep senioren. Dit betekent echter wel een grote druk op de huisbezoekers/VOA's. Zij worden ingezet voor het doen van huisbezoeken bij de 85-jarigen en ouder. Bij de 75 tot 85-jarigen die een beroep doen op een VOA, omdat zij zelf de enquête niet digitaal willen of kunnen invullen. En bij het doen van een extra huisbezoek als er de oudere dit aangeeft of we het signaal krijgen dat een huisbezoek benodigd is. Het is nodig dat we continue nieuwe VOA's opleiden willen we ook in de toekomst, waarin een grote mate van vergrijzing wordt voorspeld voor de gemeente Hollands Kroon, deze nieuwe manier van seniorenonderzoek willen doen.

Er is in de opstart fase contact geweest met diverse organisaties. Wij zijn attent gemaakt op de GFI (Groninger Frailty Indicator). Dit is een screeningsinstrument om de kwetsbaarheid van een oudere te bepalen. (zie bijlage) We zijn gestart met een tweeledige enquête. Eerst werden de vragen vanuit de GFI gesteld (zie analyse pagina 5 t/m 20). Bij een score van onder de 4 is er geen sprake van kwetsbaarheid en werd de enquête afgesloten. Als er een 4 of hoger werd gescoord, was dit een indicatie van kwetsbaarheid. De oudere werd bij kwetsbaarheid doorgelinkt naar deel twee van de vragenlijst.

In de eerste instantie leek het ons niet noodzakelijk om mensen verder uit te vragen, indien zou blijken dat zij niet kwetsbaar zouden zijn. Wat we echter zagen is dat vele mensen niet verder kwamen dan de GFI. De GFI biedt geen ruimte voor nuancering, er kan alleen "ja", "nee" of "soms" geantwoord worden. 78% kwam niet verder dan het eerste deel van de enquête. Het tweede, uitgebreide deel van de enquête werd niet ingevuld en zo misten wij specifieke informatie om een compleet beeld te kunnen schetsen hoe senioren in Hollands Kroon hun welzijn beleven. We verkregen geen informatie over bijvoorbeeld eetpatroon, beweging, vrijetijdsbesteding en mantelzorg.

Door deze conclusie is voor het uitzetten van het Preventief seniorenonderzoek 2.0 in de rest van de gemeente ervoor gekozen om de GFI vragen eruit te halen. Dit was tijdens de pilot in Anna Paulowna e.o niet mogelijk, omdat de enquête online stond. Er zou anders schade zijn opgetreden in de analyse van de ingevoerde gegevens.

Benaderde ouderen

regio Anna Paulowna	780 senioren 75-85 jarigen
regio Anna Paulowna	184 senioren 85 jaar en ouder

Rapportage

pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o.

Van de 964 benaderde senioren hebben 247 senioren gereageerd. We zijn in ons projectplan uitgegaan van een respons van 20%, maar de respons was in het pilotgebied Anna Paulowna 26%. De looptijd van de pilot was van 31 mei 2017 t/m 31 december 2017. De senioren van 75-85 jaar hebben een brief gekregen met verzoek om de enquête via de website in te vullen. Hiervan heeft 22% de enquête ingevuld. De senioren van 85 jaar en ouder hebben het aanbod van een huisbezoek gehad, hiervan heeft 41% de enquête ingevuld.

In totaal 311 ouderen hebben we niet benaderd, omdat zij bijvoorbeeld dementerend zijn, in een verzorgingshuis wonen of in een palliatieve fase bevinden. Deze personen zijn niet meegeteld in deze telling.

Tijdspad

augustus 2016	Voorbereiding o.a. informatie en voorlichting over nieuw systeem NETQ/Survalyzer
september - december 2016	Aanstellen projectleider Informeren informatief huisbezoekers/VOA's over nieuwe lijn huisbezoeken Richtlijnen opstellen Opstellen nieuwe vragenlijst
januari 2017 - april 2017	Aankoop systeem NETQ/Survalyzer Wegwijs raken in het systeem Vragen invoeren in systeem Test onder huisbezoekers/VOA's Bijstellen n.a.v. testfase Lijst gegevens 75-jarigen en ouder aanvragen bij gemeente Pakketten voor huisbezoek (85 jaar en ouder) en brieven (75-85 jaren) in orde maken Overleg met huisbezoekers Anna Paulowna om afspraken te maken
mei 2017	Start in pilotgebied Anna Paulowna
augustus - oktober 2017	Bijstellen werkwijze en enquête n.a.v. ervaringen voor rest van de regio
november 2017	Start overige regio's Hollands Kroon
december 2017	Afronden pilot Anna Paulowna
januari 2018	Presenteren en delen resultaten pilot Anna Paulowna Verlenging jaarcontract Survalyzer
juli 2018	Afronden overige regio's Hollands Kroon
augustus - december 2018	Evalueren van het Preventief seniorenonderzoek 2.0 HK breed Resultaten delen met gemeente, Includio, en overige organisaties Bijstellen
januari 2019	Start Preventief seniorenonderzoek 2.0 Hollands Kroon regulier

Rapportage

pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o.

Uitkomsten vragenlijsten

Uitkomsten vragenlijst deel 1: GFI

Deze vragenlijst geeft een weergave van de 15 vragen volgens de GFI-methode (Groninger Frailty Indicator). (zie bijlage) 247 personen van de 964 personen die we hebben uitgenodigd om mee te doen met het Preventief seniorenonderzoek 2.0, hebben deze vragenlijst ingevuld (pagina 15 t/m 19).

- 89% geeft aan zelfstandig boodschappen te kunnen doen
- 98% geeft aan zelfstandig buitenshuis te kunnen lopen
- 98% geeft aan zelfstandig te kunnen aan-en uitkleden
- 100% geeft aan zelfstandig van en naar toilet te kunnen gaan
- Men geeft zichzelf een hoog rapportcijfer voor lichamelijke fitheid, slechts 10% geeft zich een 4 of 5
- 92% ondervindt geen problemen in het dagelijks leven door slecht zicht
- 83% ondervindt geen problemen in het dagelijks leven door slecht horen
- 96% is in afgelopen 6 maanden niet afgevallen
- 51% gebruikt 4 of meer soorten medicijnen
- 76% heeft geen klachten over geheugen
- 78% ervaart geen leegte om zich heen
- 73% mist geen mensen om zich heen
- 88% voelt zich niet in de steek gelaten
- 79% heeft zich de laatste tijd niet somber gevoeld
- 83% heeft zich de laatste tijd niet nerveus of angstig gevoeld

Opvallend is dat bijna de helft van de ondervraagde personen aangeeft dat hij op dit moment 4 of meer verschillende soorten medicijnen gebruikt (pagina 13). Ongeveer drie vierde van de ondervraagde personen geeft aan dat zij geen leegte ervaren, geen mensen om zich heen mist en zich de laatste tijd niet neerslachtig voelt.

Uitkomsten vragenlijst deel 2: verdiepende vragenlijst

Deze vragenlijst is door 54 mensen ingevuld. Zij kwamen enkel op deze lijst met verdiepende vragen terecht als er een score van 4 of hoger was volgens de GFI-methode. Deze score was een indicatie van kwetsbaarheid.

Hieronder puntsgewijs de in het oog springende uitkomsten:

- We zien dat 56% minder dan 7 dagen per week een maaltijd eet (pagina 32).
- 98% rookt niet (pagina 44)
- de grafieken vanaf pagina 48 tot en met pagina 52 zijn ingevoegd, omdat het programma hier zelf geen grafieken van kon maken. Dit is een noodoplossing, waarvoor we de oplossing kennen en meenemen voor de analyse van Hollands Kroon breed.
- 74% is regelmatig buiten (pagina 53)
- Men loopt het meeste tegen huishoudelijk werk (stofzuigen, dweilen, wassen, ramen lappen, badkamer) en de tuin aan (pagina 55)
- 35% kan niet of alleen met hulp gebruik maken van eigen vervoer en/of openbaar vervoer (pagina 57)

Rapportage

pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o.

- 37% is regelmatig of vaak bang om te vallen (pagina 58)
- 46% maakt gebruik van een rollator en 28% maakt gebruik van een stok (meerdere antwoorden waren mogelijk, pagina 59)
- 81% kan de vrije tijd goed invullen (pagina 60)
- 61% doet activiteiten buitenshuis (pagina 61)
- 8% heeft moeite om met inkomen rond te komen (pagina 63)
- 67% is niet op de hoogte van de regeling Bijzondere Bijstand (pagina 64)
- 33% is niet op de hoogte van de zorg- en huurtoeslag (pagina 65)
- 33% kan niet meer zelf de financiële zaken regelen (pagina 66)
- 48% heeft de laatste drie jaar geen nieuwe contacten meer gelegd
- 23% doet niet of bijna nooit mee met activiteiten buitenshuis
- 39% noemt als belemmering voor mee doen met activiteiten buitenshuis de gezondheid (pagina 70)
- 85% doet geen vrijwilligerswerk
- rond 60% heeft geen eenzaamheidsgevoelens (pagina 73 tot en met 76, pagina 81) wel wordt nauwe vriendschap gemist (pagina 78, 80)
- 83% heeft geen actie ondernomen om meer contacten te leggen (pagina 84)
- 10% geeft mantelzorg aan de partner (pagina 85)
- 30% ontvangt mantelzorg, regeltaken als vervoer, regelen geldzaken en gezelschap (pagina 87)
- 63% waardeert de gezondheid als matig tot slecht (pagina 95)
- 96% gebruikt medicijnen (pagina 101)
- 52% vindt dat medicijngebruik invloed heeft op het dagelijks leven (pagina 102)
- 68% geeft aan moeite te hebben met knielen en hurken (pagina 114)
- 37% geeft aan dat ze moeite hebben met uitgaan bijv. naar theater (pagina 134)

Opvallend is dat 63% de gezondheid als matig tot slecht heeft aangegeven. 56% eet niet elke dag van de week een warme maaltijd. Van de geënquêteerde ouderen gebruikt 96% medicijnen gebruikt, waarvan 52% hiervan hinder ondervindt. 83% onderneemt geen acties om zelf meer contacten te leggen met anderen.

Ondergaande geeft een weergave van de bevindingen tijdens de pilot periode van mei t/m december 2017 van het Preventief seniorenonderzoek 2.0 in de regio Anna Paulowna. In deze weergave wordt zowel conclusies getrokken op het niveau van het proces als van het gehouden onderzoek.

Het totaal aantal te benaderen ouderen van 75 jaar en ouder is een grote groep. Ook ons ambitieniveau is hoog. We zien dat door een grote groep ouderen te benaderen een compleet beeld kunnen schetsen, maar het houdt ook in dat de organisatie om dit op poten te zetten groot is en dat we een flink appèl doen op de beschikbare vrijwilligers.

Wij krijgen vanuit de gemeente een lijst van 75-jarigen en ouder met hierop naam en adres. We zoeken hier zelf de beschikbare telefoonnummer bij. In deze eerste ronde hebben we nog geen e-mailadressen van de mensen, omdat deze niet bekend zijn bij de gemeente. Alle correspondentie gaat nu via de post. We vragen nu naar een e-mailadres, zodat we bij een volgende ronde ook kunnen communiceren per mail. Dit scheelt tijd en geld.

Wat betreft het gevolgde proces, kunnen we concluderen dat we acties hebben ondernomen, dat er hierna is geëvalueerd en bijgesteld. We zijn bekend geraakt met een nieuw systeem: Survalyzer voor

Rapportage

pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o.

het inbrengen en het eruit halen van gegevens. De mogelijkheden van dit nieuwe professionele systeem zijn enorm. Zo heeft het systeem de mogelijkheid om zowel gemeente-breed, als per regio en per kern analyses te maken. Ook kunnen we beide doelgroepen: 75 tot 85-jarigen en 85 jaar en ouder in beeld brengen.

De gegevens die we uit de enquête halen slaan we op in een dossier in ons cliëntvolgsysteem. Dit gebeurt geheel conform de wet op de privacy. Door de regelmatige monitoring van de ouderen kan er preventief en snel worden gereageerd op gewijzigde situaties. Bij een huisbezoek worden de benodigde acties gelijk ingezet. Bij het digitaal invullen is er een check op ongeregeldheden. Het resultaat is dat problemen of tekortkomingen bij ouderen sneller worden gesignaleerd, waardoor men zich niet isoleert van sociale contacten of van de reguliere hulpverlening. Daardoor kan er sneller contact worden gezocht met de professionele hulpverlening zoals, wijkverpleegkundige, wijkteam, huisarts en andere organisaties. Het is mogelijk om informatie van een geënquêteerde oudere te delen conform de wet op de privacy en met toestemming van de oudere zelf.

Wat betreft de conclusies van de uitkomsten van de pilot zien we dat er 964 personen zijn uitgenodigd om mee te doen met het Preventief seniorenonderzoek 2.0 in de regio Anna Paulowna. 247 personen de lijst ingevuld, waarvan 113 vrouwen en 134 mannen.

In totaal heeft 26% de enquête ingevuld. Dit percentage lijkt wellicht niet hoog, maar is hoger dan het landelijk gemiddelde van 20%. In ons projectplan zijn we eerder uit gegaan van een gemiddeld ingevuld percentage van 20%. We hopen echter in de toekomst een hoger percentage mensen geïnteresseerd te krijgen de enquête in te vullen. Hier ligt ook een taak voor de maatschappelijke organisaties. Dit is tenslotte de eerste ronde en de bekendheid is nog niet optimaal. Door overige organisaties en de ouderen zelf meer te betrekken bij dit seniorenonderzoek, zal ook het percentage stijgen.

We zien dat bij de leeftijdsgroep 85 jaar en ouder, die een huisbezoek aangeboden krijgen, het percentage ingevulde enquêtes op 41% ligt. In tegenstelling tot de leeftijdsgroep 75-85 jarigen, die gevraagd wordt de enquête zelf in te vullen via de website van Wonen Plus Welzijn. Hierbij ligt het percentage ingevulde enquêtes op 21%.

We kunnen via het digitale systeem de trends van de enquête weergeven in een rapportage. Deze rapportage is bijgesloten.

Aanbevelingen

Er zijn 964 personen uitgenodigd om mee te doen met de pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 in de regio Anna Paulowna. 247 mensen hebben gereageerd hebben op onze oproep om mee te doen aan het Preventief seniorenonderzoek 2.0 in Anna Paulowna en omgeving. Alleen de mensen die aangeven door middel van de GFI-methode niet kwetsbaar te zijn, hebben de verdiepende vragenlijst ingevuld. 54 personen hebben de verdiepende vragenlijst ingevuld. Dat maar weinig mensen de verdiepende vragenlijst hebben ingevuld hebben we als gemis ervaren. Het gaat er uiteindelijk niet om alleen gegevens te hebben van mensen die kwetsbaar zijn, maar om van alle ouderen van 75 jaar en ouder zijn een beeld te krijgen. Voor de overige regio's waar nu de enquête wordt uitgevoerd laten we de GFI methode achterwege.

Na de 1^e ronde Hollands Kroon breed zullen organisaties betrokken worden bij de uitkomst. De organisaties zullen in het najaar van 2018 hiervoor benaderd worden. Zij hebben een rol om meer bekendheid te geven aan het Preventief seniorenonderzoek 2.0.

Rapportage

pilot Preventief seniorenonderzoek 2.0 Anna Paulowna e.o.

Door het hoge ambitieniveau om alle 75-jarigen en ouder in beeld te brengen, is er ook een grotere druk op de huisbezoekers/VOA's. We zullen continue moeten werken aan het opleiden van VOA's.

We kunnen wat betreft de uitkomsten van de pilot Anna Paulowna e.o. nog geen conclusies trekken wat betreft vervolgacties. We hebben ingezet op de GFI vragen, maar dit heeft als uitkomst dat er relatief weinig mensen het tweede gedeelte van de vragenlijst hebben ingevuld. De 54 personen die de verdiepende vragenlijst hebben ingevuld zijn niet representatief voor Hollands Kroon breed. In de tweede helft van 2018 zullen we een compleet beeld kunnen geven van het algemene welbevinden van de senioren in Hollands Kroon.